

Piše: Igor Isailović

Advokatska tajna

Bombastična afera „Panamski papiri“ („Panama Papers“) nije ništa drugo nego krađa poverljivih podataka, tj. krivično delo. Naime, frapantna je činjenica da je javnost interesovalo samo ko su ljudi koji se pominju u navedenim ispravama, a niko nije razmišljao o tome da je na najgrublji način otkrivena poslovna tajna velikog broja ljudi. U eri informatike postajemo društvo „velikog brata“ gde su svi vaši podaci dostupni svima. Možda nismo svesni, ali privatnost postaje misaona imenica. Sama pomisao da neko ima vaše podatke, da vas neko nelegalno prati, prisluškuje, nadzire sigurno nije nešto što vaš život čini spokojnim i „ušuškanim“.

Jedno od osnovnih obaveza svakog advokata, i to od nastajanja advokature kao profesije pa do danas, jeste da „u skladu sa statutom advokatske komore i kodeksom čuva kao profesionalnu tajnu i da se stara da to čine i lica zaposlena u njegovoj advokatskoj kancelariji, sve što mu je stranka ili njegov ovlašćeni predstavnik poverio ili što je u predmetu u kome pruža pravnu pomoć na drugi način saznao ili pribavio, u pripremi, tokom i po prestanku zastupanja“ (Član 20. stav 1. Zakona o advokaturi). Dakle, sve što stranka poveri advokatu smatra se advokatskom tajnom, tj. poslovnom tajnom. Sve informacije do kojih je advokat došao smatraju se privilegovanim informacijama. Objavljivanje takvih naročito poverljivih podataka širokim narodnim masama ima sva obeležja krivičnog dela **odavanja poslovne tajne** iz člana 240. stav 2. Krivičnog

Zakonikom o krivičnom postupku Republike Srbije propisano je da se sudske odluke ne mogu zasnivati na dokazima koji su, neposredno ili posredno, sami po sebi ili prema načinu pribavljanja u suprotnosti sa Ustavom, ovim zakonikom, drugim zakonom ili opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima, osim u postupku koji se vodi zbog pribavljanja takvih dokaza. Dalje, decidirano je predviđeno da nezakoniti dokazi ne mogu biti korišćeni u krivičnom postupku. Nezakoniti dokazi se izdvajaju iz spisa, stavlja u poseban zapečaćeni omot i čuvaju kod sudije za prethodni postupak do pravnosnažnog okončanja krivičnog postupka, a nakon toga se uništavaju i o tome se sastavlja zapisnik.

zakonika Republike Srbije (Član 240. Stav 2. Krivičnog zakonika (1) Ko neovlašćeno

drugom saopšti, preda ili na drugi način učini dostupnim podatke koji predstavljaju poslovnu tajnu ili ko pribavlja takve po-

Sve što stranka poveri advokatu smatra se advokatskom tajnom, tj. poslovnom tajnom. Sve informacije do kojih je advokat došao smatraju se privilegovanim informacijama. Objavljivanje takvih naročito poverljivih podataka širokim narodnim masama ima sva obeležja krivičnog dela odavanja poslovne tajne iz člana 240. stav 2. Krivičnog zakonika Republike Srbije.

datke u nameri da ih preda nepozvanom licu, kazniće se zatvorom od šest meseci do pet godina. (2) Ako je delo iz stava 1. ovog člana učinjeno iz koristoljublja ili u pogledu **naročito poverljivih podataka**, učinilac će se kazniti zatvorom od dve do deset godina i novčanom kaznom.).

S druge strane, isprave do kojih je bilo ko došao u posed ne mogu biti dokaz u bilo

konikom o krivičnom postupku Republike Srbije propisano je da se sudske odluke ne mogu zasnivati na dokazima koji su,

neposredno ili posredno, sami po sebi ili prema načinu pribavljanja u suprotnosti sa Ustavom, ovim zakonikom, drugim zakonom ili opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima, osim u postupku koji se vodi zbog pribavljanja takvih dokaza. Dalje, decidirano je predviđeno da nezakoniti dokazi ne mogu biti korišćeni u krivičnom postupku. Nezakoniti dokazi se izdvajaju iz spisa, stavlja u poseban zapečaćeni omot i čuvaju kod sudije za prethodni postupak do pravnosnažnog okončanja krivičnog postupka, a nakon toga se uništavaju i o tome se sastavlja zapisnik.

Kodeksom advokatske etike advokata, propisana su posebna pravila u pogledu čuvanja advokatske tajne, te je tako propisano: - da advokatsku tajnu predstavlja sve što je klijent, ili lice ovlašćeno od strane klijenta, poverio advokatu, ili što je advokat, u slučaju u kome zastupa, na drugi način saznao ili pribavio, u pripremi, tokom i po prestanku zastupanja,

- da se obaveza čuvanja tajne podjednako odnosi na:

a) podatke, isprave (spise, predmete, dokumente, elektronske, tonske ili video zapise i snimke) i depozite koji su u vezi sa zastupanjem saopšteni, prikazani ili predati advokatu, bez obzira da li se isprave i depoziti nalaze u advokatskoj kancelariji, ili su, po nalogu ili pod nadzorom advokata, privremeno smešteni na drugo mesto;

b) poverljive podatke koje je advokat saznao od lica čijeg zastupanja se nije prihvatio (stranke), ili od suprotne stranke, koja mu se, pre pokretanja postupka pred nadležnim organom, obratila u cilju poravnanja ili posredovanja.

- da advokat tajnu čuva tako što poverljive podatke ne iznosi ili pronosi, a poverljive isprave čini nedostupnim trećim licima, - da advokat tajnu čuva i bez posebnog zahteva klijenta, na osnovu savesne procene svih okolnosti koje mogu uputiti na zaključak o tome šta klijent želi ili šta je u njegovom interesu da ostane poverljivo, - da opštepoznate, javno objavljene ili u javne knjige zavedene činjenice, advokat čuva kao tajnu ako je klijent to od njega posebno zahtevao, ili ako iznošenje ili pronošanje ovih činjenica može da povredi ugled, čast, privatnost ili druge interese klijenta, njegovih srodnika ili naslednika, - da obaveza čuvanja advokatske tajne nije vremenski ograničena.

Advokatska tajna predstavlja tzv. „zakonsku diskreciju“, pa je samim tim još važnija od diskrecije zdravstvenih radnika isveštenika. Objavljivanje privilegovane komunikacije smatra se izvršenjem krivičnog dela odavanje poslovne tajne za koju su predviđene ozbiljne, višegodišnje kazne zatvora. Dokazi koji su pribavljeni izvršenjem krivičnog dela iz bezbednosti računarskih podataka ne mogu se koristiti kao dokaz u bilo kom dokazu, jer su to nezakoniti dokazi. Zaštita ovih privilegovanih podataka ima za cilj uspostavljanje vladavine prava, tj. predstavlja temelj demokratskog društva ipravne države.

U cilju čuvanja tajne advokat treba da preuzme sledeće mere:

- da upozori i lično obaveže svoje saradnike, službenike, pripravnike i sva lica koja angažuje tokom zastupanja, na čuvanje advokatske tajne i na posledice kršenja ove obaveze;

- da u prenošenju poverljivih sadržaja poštom, telefonom, telefaksom, elektronskim putem ili na drugi posredan način postupa sa razumnim oprezom i da na najmanju meru svede mogućnost da tajna bude otkrivena, bilo slučajno, bilo zloupotrebom sredstava komunikacije;

- da u okolnostima kada zna ili ima opravdanog razloga da posumnja da se njegovi razgovori sa klijentom slušaju ili prisluškuju, a posebno u policiji, zatvoru ili pritu tvor klijenta upozori na ovu opasnost i na rizik da mu pod ovim uslovima saopšti poverljive podatke;

- da lično, ili posredstvom pouzdanog poverenika, nadzire izradu prepisa, kopija ili

snimaka poverljivih isprava;

- da isprave na odgovarajući način zbrine i čuva;

- da na poverljivost sadržaja upozori lice kome je ovlašćen da takav sadržaj prenese.

Advokatska tajna predstavlja tzv. „zakonsku diskreciju“, pa je samim tim još važnija od diskrecije zdravstvenih radnika isveštenika. Objavljivanje privilegovane komunikacije smatra se izvršenjem krivičnog dela odavanje poslovne tajne za koju su predviđene ozbiljne, višegodišnje kazne zatvora. Dokazi koji su pribavljeni izvršenjem krivičnog dela iz bezbednosti računarskih podataka ne mogu se koristiti kao dokaz u bilo kom dokazu, jer su to nezakoniti dokazi. Zaštita ovih privilegovanih podataka ima za cilj uspostavljanje vladavine prava, tj. predstavlja temelj demokratskog društva ipravne države. □

Igor Isailović, advokat